

**UCHWAŁA NR VI/44/2024
RADY POWIATU TORUŃSKIEGO
z dnia 24 października 2024 r.**

w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Toruńskim na lata 2024-2030”

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 107) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 424 z późn. zm.¹⁾) Rada Powiatu Toruńskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Toruńskim na lata 2024-2030”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Toruńskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu Toruńskiego

Andrzej Siemianowski

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 834.

Załącznik do uchwały Nr VI/44/2024
RADY POWIATU TORUŃSKIEGO
z dnia 24 października 2024 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W POWIECIE TORUŃSKIM
NA LATA 2024 – 2030**

Toruń, październik 2024r.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
1. Charakterystyka zjawiska	5
1.1 Pojęcie przemocy domowej	5
1.2 Formy przemocy	7
2. Perspektywa prawna.....	8
3. Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich.....	9
4. Skala problemu przemocy domowej w Powiecie Toruńskim	12
4.1. Zbiorcze dane dotyczące ujawnionego w powiecie zjawiska przemocy domowej, jej sprawców oraz procedur niebieskiej karty za rok 2023....	12
4.2. Zbiorcze dane za rok 2023 dot. liczby osób w powiecie dotkniętych przemocą domową z podziałem na płeć, niepełnosprawność oraz przedział wiekowy.....	13
5. Cele programu, metody realizacji, harmonogram działań.....	15
6. Finansowanie programu.....	17
7. Monitoring i sprawozdawczość.....	17
8. Zakończenie.....	17

Wstęp

Opracowanie i uchwalenie *Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Powiecie Toruńskim na lata 2024 -2030* jest realizacją nałożonego na powiat obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024r., Dz.U. z 2024 r., poz. 424 z późn. zm.).

Program zakłada podejmowanie kompleksowych działań skierowanych zarówno na profilaktykę przeciwdziałania przemocy domowej, jak również na ochronę osób jej doznających oraz edukację sprawców stosujących przemoc domową.

Temat przemocy domowej w wielu środowiskach, nadal traktowany jest jako wstydlivy, upokarzający i trudny. Od kilku lat pojawiają się jednak zmiany w tym zakresie, poprzez wprowadzanie nowych procedur i narzędzi prawnych do skutecznej ochrony osób nią dotkniętych. Zwiększa się świadomość społeczna dzięki wielu kampaniom społecznym, a służby odpowiedzialne za walkę z tym zjawiskiem przechodzą profesjonalne szkolenia.

Duża część sytuacji trudnych, przemocowych zachodzących wewnątrz rodziny często nie zostaje zgłaszana. Ofiarami są nie tylko kobiety, ale także dzieci, osoby niepełnosprawne, starsze, a czasem także mężczyźni. Zjawisko przemocy dotyka wszystkich warstw społecznych, a w ostatnich latach przemoc domowa ujawniana jest częściej w rodzinach lepiej sytuowanych. Przepisy cyt. Ustawy wprowadzają rozszerzenie kręgu osób doznających przemocy domowej zwłaszcza o byłego małżonka, byłego partnera lub innego członka rodziny, niezależnie od faktu niezamieszkiwania z osobą stosującą przemoc domową.

Małoletni to szczególna grupa, która doznaje przemocy oraz w wielu przypadkach pozostaje świadkami przemocy. W związku z tym wymaga szczególnego wsparcia i ochrony. Zgodnie ze zmianami ustawowymi właśnie małoletni uznawani są za osoby doznające przemocy domowej, nawet gdy byli świadkami przemocy, a nie doznawali jej osobiście.

Zaplanowane w programie działania są kontynuacją szeregu czynności, które podjęto w ramach realizacji poprzednio obowiązującego *Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Powiecie Toruńskim na lata 2019-2023*.

Zadaniem programu pozostaje zbudowanie spójnego i skutecznego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową oraz podnoszenie jakości i skuteczności działań podejmowanych na rzecz osób, rodzin nią dotkniętych.

1. Charakterystyka zjawiska przemocy

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju i samorealizacji. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona zawsze, o przemocy domowej mówiono niewiele, jakby nie postrzegając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, które prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy domowej konieczne jest jej zdefiniowanie. W niektórych przypadkach przejawy są tak jednoznaczne, że nie pozostawiają żadnych wątpliwości, w innych bardziej złożonych, niezbędne jest określenie możliwie jasnych kryteriów oceny.

1.1 Pojęcie przemocy domowej

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej gwarantuje każdemu obywatelowi ochronę przed wszystkimi rodzajami przemocy. Przyznaje każdemu prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Przemoc domowa jest problemem trudnym do badania. Agresja ze strony osób najbliższych, jeżeli nie mieści się w wyobrażeniu człowieka o tym, co normalne i słuszne, może być wstydliwie ukrywaną tajemnicą. Przemoc jest zjawiskiem społecznym, które niszczy ludzi, niezależnie od ich pozycji społecznej, czy ekonomicznej. Stanowi problem, którego nie wolno lekceważyć, gdyż wpływa destrukcyjnie nie tylko na człowieka będącego ofiarą przemocy, ale na całą rodzinę.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu.

- 1. Intencjonalności** – kiedy przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- 2. Dysproporcji sił** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą; ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy (chodzi tu o przewagę materialną, psychiczną, społeczną i fizyczną, a także kulturową),
- 3. Naruszenia praw i dóbr osobistych** – kiedy to sprawca wykorzystuje przewagę siły i narusza podstawowe prawa ofiary.
- 4. Powodowanie cierpienia i bólu** – kiedy to sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Według obowiązujących unormowań prawnych **przemoc domowa** – to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Pod pojęciem **osoby doznającej przemocy domowej** (po wprowadzonej nowelizacji przepisów) należy rozumieć: małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków, rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków, osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków, osobę pozostającą obecnie **lub w przeszłości** w trwałej

relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania, małoletniego - wobec których jest stosowana przemoc domowa;

Natomiast za **osobę stosującą przemoc domową** ustawodawca uznaje - pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa była w poprzednim akapicie. Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej.

1.2. Formy przemocy i jej skutki

Najczęstsze formy przemocy w rodzinie to:

- 1. Przemoc fizyczna** - wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (przykłady przemocy fizycznej: bicie, popychanie, szarpanie, kopanie, duszenie, policzkowanie, przypalanie, nacinanie, użycie broni i narzędzi).
- 2. Przemoc psychiczna** - to umyślne działanie wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych, (przykłady przemocy psychicznej: obrażanie, wyzywanie, wyśmiewanie, szydzenie, okazywanie braku szacunku, poniżanie w obecności innych osób, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, poddawanie stałej krytyce, ignorowanie, separowanie, nie okazywanie uczuć, stosowanie groźb, zawstydzanie, degradacja werbalna).
- 3. Przemoc seksualna** - polega na wymuszaniu pożycia seksualnego, wymuszaniu nieakceptowanych zachowań seksualnych, pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
- 4. Przemoc ekonomiczna** - to działanie opisywane zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez osobę stosującą przemoc, prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. zmuszanie do oddawania uzyskiwanych środków finansowych, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia

alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków).

- 5. Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. To działanie polegające na ciągłym niezaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych przede wszystkim dzieci. Może ono zacząć się już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia i życia.
- 6. Cyberprzemoc** – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie.

2. Perspektywa prawna

Akty prawne dotyczące przemocy w rodzinie.

Działania ujęte w niniejszym programie realizowane będą w oparciu o n/w obowiązujące akty prawne, którymi pozostają:

ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o *przeciwdziałaniu przemocy domowej* (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 424, ze zm.), ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o *pomocy społecznej* (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283), ustawa z dnia 26 października 1982 r. o *wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz.U. z 2023 r., poz. 2151), ustawa z dnia 25 lutego 1964 r.- *Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (t. j. Dz.U. 2023 r., poz. 2809 ze zm.), ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz.U. z 2024 r., poz. 177)), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o *samorządzie powiatowym* (t.j. Dz.U. z 2024r., poz. 107), ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji* (t.j.Dz.U. z 2024 r., poz. 145 ze zm.), ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 17 ze zm.), uchwała Nr LV/335/2023 Rady Powiatu Toruńskiego z dnia 30 listopada 2023 r. *w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Toruńskim na lata 2023 – 2030.*

Inne akty prawne niezbędne do realizacji programu:

ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks Postępowania Karnego*, *Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2024-30*, którego celem głównym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia skali tego zjawiska w Polsce, Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. *w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar w rodzinie, kwalifikacji osób*

zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony, Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie

Uregulowania prawne dotyczące problemu przemocy znalazły odzwierciedlenie też w wielu innych dokumentach, w tym między innymi: *Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 r.*, *Rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet (2004/2220 (INI))*, *Konwencji o Prawach Dziecka* przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.

3.Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich

Badania i statystyki prowadzone na przestrzeni lat pokazują że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Przemoc domowa z danych statystycznych gromadzonych przez Policję w 2022 r. w Polsce dotyczyła 71.631 osób, w tym 51.935 kobiet i 10.982 małoletnich, a 8.714 to mężczyźni. W 2022 r. zanotowano 62.244 osoby stosujące przemoc domową, z czego zdecydowaną większość sprawców stanowili mężczyźni – 55.426 osób.

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące. Z danych Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, która przeprowadziła diagnozę zjawiska przemocy wobec dzieci w Polsce za 2023 r. wynika, iż

- Większość dzieci i nastolatków (79%) doświadczyła w swoim życiu choć raz przemocy lub zaniedbania.
- W roku poprzedzającym badanie było to 52% respondentów.

Najczęściej zgłaszanymi formami przemocy były:

- przemoc ze strony rówieśników (66%),
- przemoc ze strony bliskiego dorosłego (32%),
- wykorzystanie seksualnie bez kontaktu fizycznego (26%).

Ponadto 23% dzieci i nastolatków było zaniedbywanych emocjonalnie, 20% – doświadczało parentyfikacji (odwrócenia pełnionych ról, np. dziecko opiekunem rodziców) , a 14% – było świadkami przemocy w domu. Wykorzystywania seksualnego z kontaktem fizycznym doświadczyło 8% respondentów, tyle samo (8%) było zaniedbywanych fizycznie.

Dziewczyny częściej niż chłopcy deklarują, że:

- doświadczyły przemocy ze strony bliskich dorosłych (36% vs 29%),
- były świadkami przemocy w domu (18% vs 11%),
- były zaniedbywane fizycznie (9% vs 7%),
- były wykorzystywane seksualnie zarówno bez kontaktu fizycznego (34% vs 17%), jak i z nim (13% vs 3%).

Mieszkańcy miast częściej niż mieszkańcy wsi deklarują doświadczenie przemocy rówieśniczej (70% vs 63%) i wykorzystywania seksualnego bez kontaktu fizycznego (29% vs 23%).

- Sprawcami przemocy psychicznej i fizycznej wobec dzieci ze strony bliskich dorosłych najczęściej byli rodzice – ojcowie (odpowiednio, 39% i 35%) i matki (odpowiednio, 43% i 31%).
- Sprawcami psychicznej przemocy rówieśniczej (87%), znęcania się (76%) lub fizycznej przemocy rówieśniczej (54%) były najczęściej dzieci i nastolatki spoza rodziny.
- Sprawcami wykorzystywania seksualnego najczęściej byli mężczyźni.

Co piąty nastolatek (22%) okaleczał się, a co jedenasty (9%) miał za sobą próbę samobójczą. Dziewczyny częściej niż chłopcy deklarują zarówno samookaleczenia (29% vs 14%), jak i próby samobójcze (14% vs 5%).

Spośród badanych czynników ryzyka przemocy najbardziej znaczące okazały się nadużywanie alkoholu przez domownika, choroba psychiczna domownika i używanie narkotyków przez domownika.

Wyniki badania wskazują na związek między doświadczaniem przemocy, a podejmowaniem zachowań autodestrukcyjnych. Na okaleczanie się najsilniej wpływa doświadczenie przemocy rówieśniczej, a na próby samobójcze – doświadczenie wykorzystania seksualnego z kontaktem fizycznym.

Osobami, na których wsparcie mogły liczyć dzieci i nastolatki, byli:

- matka (65%),
- rówieśnicy spoza rodziny (64%),
- ojciec (45%),
- rodzeństwo lub inne dziecko z rodziny (38%),

- inny dorosły z rodziny (26%),
- psycholog lub pedagog (13%)
- oraz nauczyciel lub nauczycielka (11%).

Osiem procent dzieci i nastolatków przyznaje natomiast, że nie miało ani jednej osoby, do której mogło się zwrócić w trudnej sytuacji.

Doświadczenie przemocy domowej niesie ze sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu. Zachowania przemocowe mogą zostać dziedziczone tzn. przeniesione na dzieci osoby krzywdzonej w przeszłości.

Ustawa o *przeciwdziałaniu przemocy domowej* nakłada na samorządy gmin obowiązek powoływania Zespołów Interdyscyplinarnych, które z mocy ustawy podejmują działania w stosunku do osób i rodzin dotkniętych przemocą domową, ale również inicjują działania w stosunku do zewnętrznych podmiotów i instytucji zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Na podstawie zebranych danych wynika, że w powiecie toruńskim we wszystkich gminach funkcjonują Zespoły Interdyscyplinarne d.s. przeciwdziałania przemocy, w skład których wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorzy sądowi. Celem zespołów jest budowanie lokalnego systemu wsparcia dla osób i rodzin doświadczających przemocy oraz wypracowanie standardów współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy.

W skład w/w Zespołów wchodzi pracownicy PCPR w Toruniu, którzy regularnie uczestniczą w ich posiedzeniach oraz powoływanych grupach roboczych, jakie prowadzą postępowania dotyczące konkretnych przypadków przemocy domowej. W roku 2023 czterech pracowników PCPR uczestniczyło w 31 takich spotkaniach zapewniając wsparcie merytoryczne i praktyczne m.in. w zakresie tematyki zabezpieczenia dzieci i możliwych form działania w tym zakresie.

4. Skala problemu przemocy domowej na terenie Powiatu Toruńskiego

Skala problemu przemocy domowej na terenie Powiatu Toruńskiego, podobnie jak w skali całej Polski, jest trudna do określenia. Przemoc niejednokrotnie jest zjawiskiem ukrytym, ofiary nie szukają pomocy instytucjonalnej. Dużym utrudnieniem, w diagnozowaniu zjawiska przemocy w rodzinie jest uzyskanie rzeczywistych danych charakteryzujących jej rozmiar.

Przemoc domową analizować należy zawsze jako problem wieloaspektowy dotyczący wszystkich członków rodziny i niosący ogromne następstwa dla nich. Pomoc ofiarom przemocy wymaga podejmowania działań interdyscyplinarnych, które powinny obejmować wsparcie psychologiczne, prawne, medyczne i socjalne.

W ramach prowadzonego w województwie kujawsko-pomorskim projektowi „Rodzina w Centrum” - Oś Priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo, Działania 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałania 9.3.2 Rozwój usług społecznych, w ramach części RPO WKP 2014-2020 współfinansowanej z Europejskiego Funduszu Społecznego i realizowanego przez PCPR w Toruniu, dotychczas udało się dotrzeć do szerokiej grupy odbiorców pochodzących z powiatu. Często w ramach udzielanej pomocy specjalistycznej, dotyczącej problemów wychowawczych pojawiały się informacje dotyczące występowania przemocy domowej. Uświadomienie możliwości jej przeciwdziałania przyczyniło się do większej ilości zgłoszeń faktu nadużyć w rodzinach i uruchamiania procedury „Niebieskiej Karty”. Obecnie procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej, a podejmowanie interwencji w środowisku w oparciu o przedmiotową procedurę nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej.

4.1. Zbiorcze dane dotyczące ujawnionego w powiecie zjawiska przemocy domowej, jej sprawców oraz procedur niebieskiej karty za rok 2023 (uzyskane ze sprawozdań resortowych OPS):

gmina	Liczba osób wskazanych w procedurze NK jako stosujące przemoc w rodzinie (z kontynuacją procedur z roku 2022)	Liczba rodzin objętych działaniami w ramach procedury NK	Rodzaj przemocy	Liczba spotkań ZI	Liczba funkcjonujących w roku grup roboczych / liczba spotkań
Gmina Lubicz	43 mężczyzn 8 kobiet	51	Psych.44 Fiz.35 Seks.2	4	51 / 146
Gmina Obrowo	31 mężczyzn 5 kobiet	32	Psych.32 Fiz.29 Seks.3	12	47 / 66
Gmina Zławieś Wielka	16 mężczyzn 3 kobiet	22	Psych.11 Fiz.9 Seks.2	4	22 / 32
Gmina Chełmża	9 mężczyzn 1 kobieta	21	Psych.21 Fiz.21	4	13 / 83
Gmina Czernikowo	15 mężczyzn	15	Psych.15 Fiz.11	4	16 / 45
Miasto Chełmża	10 mężczyzn 1 kobieta	11	Psych.11 Fiz.10	6	12 / 35
Gmina Łubianka	7 mężczyzn	8	Psych.8 Fiz.8	7	9 / 17
Gmina Wielka Nieszawka	6 mężczyzn	6	Psych.6 Fiz.5	6	6 / 14
Gmina Łysomice	4 mężczyzn 2 kobiety	6	Psych.4 Fiz.3	4	5 / 12

4.2. Zbiorcze dane dot. liczby osób w powiecie dotkniętych przemocą domową z podziałem na płeć, niepełnosprawność oraz przedział wiekowy (uzyskane ze sprawozdań resortowych OPS):

gmina	liczba osób doświadczających przemocy w rodz., objętych w roku 2023 działaniami w ramach NK (bez sprawców)	kobiety	mężczyźni	dzieci
Gmina Lubicz	100	36	4	60
		W tym niepełnosp.: 1	W tym niepełnosp.: 0	Dziewczynki: 24
		W tym starsi: 3	W tym starsi: 2	Chłopcy: 36
Gmina Obrowo	51	27	2	22
		W tym niepełnosp.: 1	W tym niepełnosp.: 0	Dziewczynki: 14
		W tym starsi: 0	W tym starsi: 1	Chłopcy: 8
				W tym niepełnosp.: 1
Gmina Zławieś Wielka	22	13	1	8
		W tym niepełnosp.: 1	W tym niepełnosp.: 0	Dziewczynki: 1
		W tym starsi: 1	W tym starsi: 0	Chłopcy: 7
Gmina Chełmża	18	12	3	3
		W tym niepełnosp.: 1	W tym niepełnosp.: 1	Dziewczynki: 0
		W tym starsi: 0	W tym starsi: 0	Chłopcy: 3
Gmina Czernikowo	25	15	1	9
		W tym niepełnosp.: 1	W tym niepełnosp.: 0	Dziewczynki: 5
		W tym starsi: 5	W tym starsi: 1	Chłopcy: 4
Miasto Chełmża	22	8	1	13
		W tym niepełnosp.: 0	W tym niepełnosp.: 0	Dziewczynki: 7
		W tym starsi: 0	W tym starsi: 0	Chłopcy: 6
				W tym niepełnosp.: 1
Gmina Łubianka	12	8	0	4
		W tym niepełnosp.: 1	W tym niepełnosp.: 0	Dziewczynki: 3
		W tym starsi: 2	W tym starsi: 0	Chłopcy: 1
				W tym niepełnosp.: 1
Wielka Nieszawka	14	6	0	8
		W tym niepełnosp.: 1	W tym niepełnosp.: 0	Dziewczynki: 3
		W tym starsi: 2	W tym starsi: 0	Chłopcy: 5
Gmina Łysomice	6	2	0	4
		W tym niepełnosp.: 1	W tym niepełnosp.: 0	Dziewczynki: 1
		W tym starsi: 0	W tym starsi: 0	Chłopcy: 3

Z analizy zebranych informacji od Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu toruńskiego wynika, że najczęściej procedurę „Niebieskiej Karty” wszczynają Policja. W drugiej kolejności pracownicy ośrodków pomocy, później oświata i incydentalnie służba zdrowia. Ponadto dostrzec można zależność wskazującą, że im większa populacja danej gminy, tym proporcjonalnie wyższa liczba osób dotkniętych zjawiskiem przemocy. Dane te wskazują, iż zjawisko przemocy domowej pozostaje obecne wśród populacji mieszkańców powiatu i trwale odciska swe piętno na osobach go doznającego. Koniecznością w związku z powyższym pozostają działania zmierzające do ograniczenia jego skali oraz przeciwdziałania jego skutkom. Do takich należy zaliczyć realizację w minionych latach (2022 i 2023) programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W każdym z programów wzięło udział po 12 osób. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne zostały przeprowadzone przez profesjonalną kadre, posiadającą odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Z napływających do Centrum informacji wynika, iż istnieje zapotrzebowanie na realizowanie tego typu oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową. Przewiduje się dalszą realizację tego programu w następnych latach, począwszy od 2024 r.

5. Cel główny programu, metody realizacji, harmonogram działań

Celem głównym programu pozostaje:

OBNIŻENIE CZĘSTOTLIWOŚCI WYSTĘPOWANIA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE TORUŃSKIM

Planowane metody jego realizacji wynikają bezpośrednio z zadań wyznaczonych samorządowi powiatowemu przez ustawodawcę w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 6. ustawy o *przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* zadania w tej materii są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- 1) Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej;
- 2) Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie

promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

- 3) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) Tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy domowej;
- 2) Opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- 3) Opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.
- 4) Wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa w pkt. 2 i 3 oraz ich ukończeniu.

W związku z powyższym koniecznym dla realizacji przypisanych zadań pozostaje dalsze funkcjonowanie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie opartego na zapewnianej przez PCPR (OIK):

- 1) Pomocy psychologicznej i prawnej dla osób doznających przemocy domowej – realizacja w trybie ciągłym, wg potrzeb osób występujących;
- 2) Pomocy w formie udostępniania miejsc w ośrodku wsparcia – domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży realizacja w trybie ciągłym, poprzez zawarcie stosownego porozumienia gwarantującego mieszkańcom powiatu miejsce w tego rodzaju ośrodku wsparcia;
- 3) Opracowaniu i realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej - realizacja w trybie ciągłym, wg potrzeb osób występujących;
- 4) Opracowaniu i realizacji programu terapeutyczno-psychologicznego dla sprawców przemocy domowej - realizacja w trybie ciągłym, wg potrzeb osób występujących;
- 5) Ścisłej współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z różnymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem Ośrodków Pomocy Społecznej (OPS) i Policji - realizacja w trybie ciągłym;

- 6) Realizacji założeń Powiatowego Programu Profilaktycznego w Zakresie Promowania i Wdrażania Prawidłowych Metod Wychowawczych w Stosunku do Dzieci Zagrożonych Przemocą Domową w Powiecie Toruńskim na lata 2023 – 2030;
- 7) Profilaktyce przeciwdziałania przemocy domowej - realizacja w trybie ciągłym;

6. Finansowanie programu

- 1) Środki własne powiatu;
- 2) Środki z budżetu państwa;
- 3) Środki unijne;

7. Monitoring i sprawozdawczość programu

Realizacja Programu odbywać się będzie w formie pracy ciągłej przez okres programowania. W oparciu o wnioski wynikające z danych pozyskanych przy monitoringu realizacji założeń Programu mogą być dokonywane jego korekty w zależności od zaistniałych potrzeb. Monitoring dokonywany będzie w sposób ciągły przez PCPR w Toruniu (OIK). Ocena realizacji założeń programowych będzie przedstawiana corocznie Radzie Powiatu jako element rocznego sprawozdania PCPR ze swej działalności .

8. Podsumowanie

Przemoc domowa jest przestępstwem. Każda osoba ma prawo do godnego traktowania. Każdy kto wie lub jest świadkiem zjawiska przemocy domowej ma obowiązek poinformowania o fakcie odpowiednie służby, które są zobowiązane do zapewnienia odpowiedniej ochrony ofiarom oraz udzielenia wszechstronnej pomocy. Wskazany w n/n dokumencie zakres działań wynika z zakresu kompetencji ustawowych delegowanych do bezpośredniej realizacji przez struktury powiatowe, wskazuje obszar współpracy z jednostkami samorządu gminnego, czy Policji. Tylko bowiem wielopoziomowe, interdyscyplinarne działania podejmowane przez wszystkie zaangażowane podmioty powinny zapewnić usprawnienie systemu pomocy i doprowadzić do ograniczenia zjawiska przemocy domowej, a w efekcie pozytywnie wpływać na kondycję rodzin w Powiecie Toruńskim.

UZASADNIENIE

Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest wymogiem ustawowym, wynikającym z art. 6 ust.3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, wpisanym w katalog zadań własnych powiatu. „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Toruńskim na lata 2024-2030” , stanowiący załącznik n/n uchwały określa planowane działania, których celem jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz funkcjonowanie jednolitego systemu pomocy dla osób zagrożonych lub uwięzianych w zjawisko przemocy domowej. Wobec powyższego przyjęcie uchwały jest zasadne.